

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף סח

פרק שביעי. משנה: כלל גדול אמרו בשבת:

1. השוכח עיקר שבת (= שסבור שאין שבת בתורה), ועשה הרבה מלאכות בהרבה שבתות, חייב רק חטאת אחת על כל המלאכות שעשה, כיון שהכל נעשה בשגגה אחת.

2. היודע עיקר שבת (= שיש שבת בתורה ונאסרו בה מלאכות), ושכח ששבת היום ועשה הרבה מלאכות בהרבה שבתות, כלומר שלא נודע לו בין שבת לשבת שחטא, חייב חטאת אחת על כל שבת ושבת, כיון שימי החול שבין שבת לשבת נחשבים כאילו נודע לו שחטא (וא"כ אי אפשר לומר שהכל נעשה בשגגה אחת), וכל שבת נחשבת לשגגה אחת שהרי הוא יודע שאסור לעשות מלאכות בשבת אלא שלא ידע שהיום שבת.

3. היודע שהוא שבת (= שיודע שהיום שבת אבל לא יודע שהמלאכות אסורות), ועשה הרבה מלאכות בהרבה שבתות, חייב על כל אב מלאכה (= או תולדה, ראה סעיף 4) שעשה חטאת אחת, כיון ששגגתו לא היתה על השבת אלא על כך שלא ידע שהמלאכה אסורה.

4. העושה הרבה מלאכות שהם מעין מלאכה אחת, כלומר שני תולדות של אב אחד, חייב רק חטאת אחת.

👉 'ידיעות מחלקות', כלומר החוטא בשוגג ואח"כ נודע לו שחטא ושוב חטא בשוגג, חייב חטאת על כל שגגה שעשה, כיון שהידיעה שבנתיים מחלקת. אבל אם לא נודע לו בינתיים, חייב רק חטאת אחת, כיון שכל העבירות שעשה היו בשגגה אחת.

גמרא: מדוע נקטה המשנה 'כלל גדול'?

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

למסקנת הגמרא: לדעת רב ושמואל המשנה שאמרה "השוכח עיקר שבת" עוסקת אפילו בתינוק שנשבה לבין הגויים שמעולם הוא לא ידע שיש שבת, והוא לא פטור לגמרי אלא הוא נחשב ל"הכיר (= שיש שבת בתורה) ולבסוף שכח' וחייב חטאת אחת.

רבי יוחנן וריש לקיש אומרים שדוקא אם 'הכיר ולבסוף שכח' חייב חטאת אחת, אבל תינוק שנשבה לבין הגויים פטור, כיון שהוא נחשב כאנוס.

הגמרא מביאה ברייתא שתינוק שנשבה לבין הגויים חייב רק חטאת אחת, ומונבז חולק וסובר שפטור, משום שמזיד קרוי 'חוטא' ושוגג קרוי 'חוטא', וכמו שמזיד חייב רק כשהיתה לו ידיעה (= שאם לא ידע אין הוא מזיד) כך שוגג חייב רק כשהיתה לו ידיעה.

מונבז דן לפני רבי עקיבא והוסיף שאף כשיש לו ידיעה בשעת מעשה הוא קרוי שוגג (הגמרא לקמן תבאר במה הוא שגג).

הגמרא מבארת את דברי מונבז: נאמר "תִּזְכֹּר אֶחַת יְהוָה לְכֶם לְעֵשֶׂה בְּשַׁגְגָה: הַנִּפְשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיַד רָמָה (=מזיד)..." "וזהו ההיקש בין שוגג למזיד הנ"ל.

לדעת רבנן לומדים מהפסוקים הנ"ל ומהפסוק "וְכִי תִשְׁגוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת (= עבודה זרה) הָאֵלֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה" שכל קרבנות השוגג הוקשו לקרבן הבא על שגגת עבודה זרה, כלומר שחייבים להביא קרבן חטאת בשוגג רק על עבירה שאם עשאה במזיד חייב כרת.

מושגים בדף

שבת איתא בין בתלוש בין במחובר: כגון איסור מלאכת טוחן או לש שהוא שייך אף בנתלש לפני שבת, בשונה מאיסור שביעית שאם הוא נתלש לפני שנת השמיטה אין בו איסור.

